

Jovana Brašić*

INSTITUCIONALNE BARIJERE ZA ULAZAK NA TRŽIŠTE REPUBLIKE SRBIJE I POTENCIJALNA KONKURENCIJA

Apstrakt: Predmet rada jeste izučavanje karakteristika tržišnog okruženja u Republici Srbiji uz analizu ključnih pravnih problema od uticaja na potencijalne konkurente i razvoj privrednog sistema zemlje. Poseban akcenat autor stavlja na istraživanje institucionalnih barijera za ulazak na tržište ističući važnost pravne sigurnosti za privlačenje novih investitora. Cilj rada je da se ukaže na moguće pravce unapređenja institucionalnih okvira tržišne ekonomije u Republici Srbiji, a imajući u vidu iskustva razvijenih i nerazvijenih zemalja. Korišćenjem osnovnih naučnoistraživačkih metoda u radu je dat prikaz trenutnog tržišnog stanja u Republici Srbiji, uz osvrt na savremene ekonomske tokove globalizacije i tranzicije, postepen razvoj ekonomskog sistema Republike Srbije, kao i značaj stabilnog pravnog sistema za dalji razvoj konkurentnog tržišnog okruženja.

Ključne reči: barijere za ulazak na tržište, pravne prepreke, pravni sistem, regulatorni okvir, potencijalna konkurencija.

1. UVODNA RAZMATRANJA

Ključni preduslov za nastanak, uspešno funkcionisanje i razvoj privrednih sistema jeste tržišna struktura koju karakterišu slobodan ulazak na tržište i slobodan izlazak sa tržišta, slobodna konkurencija i slobodno delovanje tržišnih snaga. Međutim, iako je načelno proklamovana slobodna konkurencija i liberalno formiranje odnosa na tržištu, javlja se niz faktora koji ugrožavaju slobodnu konkurenciju. U težnji privrednih subjekata za maksimizacijom profita i borbom za ostvarenje sopstvenog interesa, dolazi do korišćenja povoljnih tržišnih uslova, tajnih sporazuma, ali i zloupotreba dominantno uspostavljenih pozicija. Stvorivši povoljno tržišno

* Asistent na užoj pravnoekonomskoj naučnoj oblasti na Pravnom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu
e-mail: jbrasic@jura.kg.ac.rs

okruženje za sebe, ekonomski akteri ili sami stvaraju barijere za ulazak na tržište i oštro se suprotstavljaju pokušajima za ulazak u granu novih tržišnih aktera, ili pak iniciraju svojim radnjama nametanje barijera od strane državnih regulatora. Takvo stanje dodatno utiče na tržišno okruženje, pa se kao prepreke nameću faktori pravnog, ekonomskog i političkog karaktera, koji su posledica opšteg stanja u društvu. Pravni sistem koji se zasniva na vladavini prava, u kome se zaista i ostvaruju najvišim pravnim aktima zagarantovana načela ljudskih prava i sloboda, a pravna sigurnost je najznačajniji pravni princip, jesu pouzdana okruženja za privredni razvoj, za proširenje postojećih investicija i ulaganja u nove investicije.

Barijere za ulazak na tržište se vezuju za monopolne tržišne strukture, odnosno stanje na tržištu na kome učestvuje jedan privredni subjekat koji posluje pod uslovima i po ceni na koje ima znatan uticaj. Načelno, monopolno organizovanje je dopušteno, ali samo ukoliko pozitivno utiče na efikasnost privređivanja smanjujući troškove proizvodnje robe, kada je zapravo reč o postojanju prirodnih monopola. Ipak, savremeni oblici monopolnog organizovanja pokazuju sklonost ka sticanju ekstraprofita, koncentraciji kapitala monopoliste, te samim tim i umanjivanju nacionalnog blagostanja. Stoga je neophodna intervencija države kroz brojne regulatorne mere i osnivanje nadležnih tela zaduženih za nadgledanje i očuvanje konkurentskih tržišnih odnosa. Vršeći ove svoje makroekonomske funkcije, država sprovodi antimonopolnu politiku, a da bi bio ostvaren postavljeni cilj, očuvana konkurentnost na tržištu i podstaknuta preduzetnička inicijativa, antimonopolna politika mora biti uravnotežena i dovoljno fleksibilna, ni previše stroga ni previše blaga.

Prvi pravni akt kojim je regulisana zaštita konkurencije na tržištu bio je Šermanov antitrustovski zakon donet u SAD 1890. godine. Potom, kroz proces integracije tržišta, odredbe o zaštiti konkurencije unete su i u Rimski ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice, a od ovih odredaba se očekivalo da obezbede uklanjanje svih prepreka slobodnoj trgovini između članica. Kroz proces harmonizacije sa pravom EU, u Republici Srbiji usvojen je poseban zakon u ovoj oblasti, te su pravne norme kojima se štiti slobodno i konkurentno tržište sadržane u Zakonu o zaštiti konkurencije¹, kao i u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju², kao pravnom aktu od posebnog značaja za proces pridruživanja Evropskoj uniji i jedinstvenom tržištu. Donošenjem Zakona o zaštiti konkurencije i osnivanjem Komisije

1 Zakon o zaštiti konkurencije, *Sl. glasnik RS*, br. 51/09 i 95/13.

2 Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, potpisan 29. aprila 2008. i ratifikovan Zakonom o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, *Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori*, br. 83/08.

za zaštitu konkurencije u Republici Srbiji učinjen je značajan napredak u regulisanju ove materije, ograničavanju tržišne moći privrednih subjekata, otkrivanju tajnih sporazuma o njihovom poslovanju, kao i zloupotrebi dominantnog položaja koji bitno utiče na narušavanje tržišne konkurencije. Ipak, iako je struktura antimonopolskih normi značajno unapređena u odnosu na prethodni zakonski tekst, nijedna zakonska odredba ne reguliše problem barijera za ulazak i izlazak sa tržišta, premda barijere predstavljaju jedan od najvažnijih preduslova za razvoj slobodnog tržišta i unapređenje konkurencije. Stoga će dalja analiza zaštite konkurencije u radu biti fokusirana na tržišnu strukturu Republike Srbije, normativni okvir antimonopolske politike, kao i potencijalnu konkurenciju i kategorizaciju barijera za ulazak na relevantno tržište Republike Srbije. Barijere za ulazak na tržište, koje su ključni predmet istraživanja u radu, biće analizirane sa aspekta potencijalne konkurencije, odnosno sa aspekta privrednih subjekata koji tek imaju nameru da uđu u postojeću granu privrede. Koristeći se osnovnim naučnim metodama, a polazeći od hipoteze da savršeno konkurentno tržište odlikuje odsustvo barijera za ulazak na tržište, posebno su analizirane prepreke institucionalnog karaktera koje, proističući iz pravnog okruženja Republike Srbije, sa svoje strane oblikuju tržišnu strukturu, čime snažno deluju na odluku o investiranju budućih ulagača.

2. BARIJERE ZA ULAZAK NA TRŽIŠTE NOVIH PRIVREDNIH SUBJEKATA

Mogućnost slobodnog ulaska i izlaska sa tržišta dovodi do uspostavljanja ravnoteže na tržištu, konkurentnih tržišnih odnosa i ostvarenja svih postavljenih ciljeva, koji se sublimišu u očuvanju društvenog blagostanja. Slobodan ulazak u granu omogućava da povoljni uslovi privredivanja privlače nove privredne subjekte u posmatranu granu industrije, koji počinju proizvodnju, povećavaju ponudu i dovode do uspostavljanja nove konkurentne ravnoteže.³ Lak ulazak konkurenata u određenu industrijsku granu podrazumeva da nijedan od aktivnih ili potencijalnih konkurenata ne postiže veću prednost od ostalih u smislu visine troškova.⁴ Sa druge strane, ukoliko su barijere za ulazak na tržište izražene, i uz to su visoki troškovi ulaska i izlaska sa tržišta, konkurentnost privredne grane je sve manja, te stremlji ka monopolskoj tržišnoj strukturi. Ako postoje visoke

---

3 Begović, B., Bukvić, R., Mijatović, B., Paunović, M., Sepi, R., Hiber, D., 2002, *Antimonopolska politika u SR Jugoslaviji*, Beograd, Centar za liberalno-demokratske studije, str. 20.

4 Šagi, A., Šuvakov, T., 2011, *Mikroekonomija*, Subotica, Ekonomski fakultet Subotica, str. 194.

barijere za ulazak na tržište, privredni subjekti mogu uspešno iskazivati svoju tržišnu snagu.⁵ Tržišna moć kojom raspolažu omogućava privrednim subjektima stvaranje tržišnog okruženja u kome imaju dominantnu poziciju, te postojeće uslove mogu prilagođavati sopstvenim ciljevima stvarajući za sebe povoljno tržišno okruženje. Konkurentnost mikroekonomskih struktura je zapravo čitav set faktora, od onih koji se temelje na politici do institucija koje se staraju o očuvanju nivoa ekonomskog prosperiteta i produktivnosti jedne zemlje.⁶ Spontano formiranje odnosa između privrednih subjekata i ravnopravan položaj na tržištu zahtevaju, pored čisto ekonomskih parametara, postojanje i pravnih parametara, kojima bi njihov položaj na tržištu kao ravnopravnog učesnika u tržišnoj utakmici zaista bio zagantovan kao takav. Pravni okvir mora obezbediti stanje na tržištu koje omogućava transparentnost poslovanja, ravnopravan pristup svim izvorima informacija i formiranja cena, kao najznačajnih tržišnih kategorija, delovanjem ekonomskih zakonitosti na objektivno formiranom tlu. Međutim, usled brojnih okolnosti koje donose savremeni procesi globalizacije i integracije, izostaje stalno unapređenje pravnih pravila kojima se u jednom ekonomskom sistemu garantuju stabilnost, pravna sigurnost i politička neutralnost, te sve više dolazi do formiranja ekonomskih sistema u kojima se podjednak značaj pridaje i tržišnim mehanizmima i mehanizmima države, kojima ona nastoji da delujući uporedo sa tržišnim principima kreira tržište. Takvo stanje u privrednim sistemima nužno je iznedrilo čitav set barijera, prepreka za ulazak na tržište, te umesto permanentnog privrednog razvoja dolazi do postepenog usporavanja privredne aktivnosti, zalazeći sve više na teren ozbiljne recesije.

Definisanje barijera za ulazak na tržište. Barijere za ulazak na tržište mogu biti određene kao prednosti koje postojeći proizvođači imaju nad potencijalnim konkurentima ili kao troškovi privrednih subjekata koji žele da stupe u određenu granu industrije.⁷ Prepreke za ulazak na tržište su i one koje su veštački izazvane, kao što su prepreke pravne prirode, regulativom propisani apsolutni iznosi sredstava neophodnih za stupanje na određeno tržište, početna ulaganja, visina minimalnog kapitala i troškovi procedure registracije. Barijere za ulazak na određeno tržište mogu biti i procedure prilikom osnivanja firme, izgradnje objekata i registrovanja vlasništva, zatim zaštita investitora i garancija ugovora, visina poreza, ali i stanovništvo u ulozi potrošača sa svojom tražnjom koja inicira proizvodnju.

5 Stanisavljević, J., 2010, *Ekonomski, pravni i politički aspekti antimonopolske politike, Anali međunarodne konferencije mladih lidera*, 1, str. 717.

6 Paraušić, V., 2007, *Institucionalne i infrastrukturne prepreke konkurentnosti Republike Srbije, Međunarodni problemi*, vol. 59, br. 4, str. 597.

7 Marković-Bajalović, D., 2000, *Tržišna moć preduzeća i antimonopolsko pravo*, Beograd, *Službeni list SRJ*, str. 106–107.

Barijere za ulazak sa aspekta potencijalnih konkurenata. U barijere za ulazak na tržište spadaju brojni činioci, poput tehnoloških prednosti, marketinške prednosti, posedovanja robne marke, minimalnog osnovnog kapitala, niza procedura prilikom otvaranja preduzeća, registrovanja preduzeća, političkih uslova i opšteg ekonomskog stanja.⁸ Do prepreka ulasku na tržište vodi i stečena tržišna moć, koncentrisana najčešće u relativno malom broju preduzeća koja imaju mogućnost dogovaranja, podele tržišta radi maksimiziranja korisnosti svakog od njih i stvaranja veće profitabilnosti. Da bi postojala konkurencija na tržištu, nije neophodan ogroman broj privrednih subjekata, već su konkurentni tržišni uslovi mogući i sa manjim brojem rivala, koji se zdravo nadmeću, pri čemu je neophodno uzeti u obzir i potencijalnu konkurenciju. Za postojanje zdravog tržišnog nadmetanja ponekad je čak dovoljno postojanje i samo dva učesnika.⁹ Potencijalnu konkurenciju čine privredni subjekti koji se bave srodnom privrednom delatnošću, te bi se lako mogli prebaciti na proizvodnju i drugih roba, kao i privredni subjekti koji posluju na drugim geografskim tržištima u istom periodu.¹⁰ Stoga tržište uključuje ne samo proizvod koji je u pitanju već i bliske supstitute tog proizvoda.¹¹ Mogućnost pojave nove konkurencije je uslovljena veličinom i vrstom prepreka, koje novim konkurentima otežavaju ili potpuno onemogućuju ulazak na tržište. Što su prepreke za ulazak na tržište veće, snaga potencijalne konkurencije je manja. Sa druge strane, ukoliko u određenoj grani postoji manji broj privrednih subjekata koji se nadmeću u monopolskim ili oligopolskim uslovima, koji poseduju tržišnu moć i posluju na nivou gde je marginalni prihod viši od marginalnog troška, a istovremeno postoji stalna težnja drugih privrednih subjekata da uđu u granu koja je teško ostvarljiva, postoji tržišna struktura sa izraženim preprekama za ulazak na tržište. Takođe, tada se pored svih već postojećih prepreka alarmiraju i sami postojeći učesnici, čuvajući svoje stečene pozicije koje im omogućavaju visoke zarade. Da bi ovakve situacije bile sprečene, neophodno je da postoje liberalni uslovi ulaska na tržište, bez barijera i sa stalno prisutnom potencijalnom konkurencijom. Ukoliko ne postoje barijere za ulazak novih privrednih subjekata na tržište, onda će se jednostavnim delovanjem tržišnog mehanizma, ulaskom novih aktera obim proizvodnje povećati, cene sniziti, što će smanjiti tržišnu moć

---

8 Redžepagić, S., Radovanović, B., Zdravković, A., 2008, Barijere ulaska na tržište Srbije, u: *Tržišne strukture i zaštita konkurencije: iskustva zemalja u tranziciji*, Beograd, Institut ekonomskih nauka, Beogradska bankarska akademija, str. 199.

9 Loertscher, S., 2008, Market Making Oligopoly, *The Journal of Industrial Economics*, vol. 56, no. 2, p. 264.

10 Marković-Bajalović, D., 2000, str. 105.

11 Stanisavljević, J., 2010, str. 713.

dominantnih učesnika i povećati konkurenciju u grani.¹² Takvo stanje utiče na ponašanje privrednih subjekata, tera ih da se stalno staraju o načinu svog poslovanja, da odlučuju etički i budu društveno odgovorni. Funkcija institucija zaštite konkurencije je zaštita procesa posredstvom zadržavanja otvorenosti tržišta, što se može postići samo zadržavanjem malih prepreka za ulazak novih konkurenata na tržište.¹³ Uz minimalne barijere ulaska na tržište, postojeću konkurenciju na tržištu pojačava i lakoća izlaska iz grane, koja omogućava da prestanak proizvodnje jednog privrednog subjekta oslobodi resurse za druge privredne subjekte, koji bi efikasno mogli da proizvode robu.¹⁴ Takođe, ukoliko bi izlazak sa tržišta bio skup, privredni subjekti bi se manje odlučivali za ulazak u granu jer znaju da ih usled nepredvidivih okolnosti i neuspeha u poslovanju čekaju teškoće prilikom izlaska sa tržišta. Na tržištima sa izraženim barijerama ulaska u granu prisutne su i igre odvratanja od ulaska od strane postojećih privrednih subjekata poput proširivanja sopstvenih proizvodnih kapaciteta i uticaja na formirani nivo cena. Postojanje potencijalnih konkurenata na dugoročnom planu može prouzrokovati promene tržišne strukture, ali i bitno uticati na izmene strategija postojećih privrednih subjekata u grani, koji umesto nastojanja maksimiziranja profita na kratak rok, naglasak stavljaju na dugoročnu maksimizaciju.¹⁵ Uslove konkurentnog tržišta, ali i tržišta na kojima vladaju oligopolski uslovi, karakteriše moguć ulazak u granu, međutim, u interesu je već postojećih privrednih subjekata da spreče pristupanje tržištu od strane novih privrednih subjekata. Pošto su već u grani, takvi privredni subjekti prvi povlače strateški potez i na taj način pokušavaju da spreče ulazak novog privrednog subjekta, nagoveštavajući novim konkurentima da će se uspešno boriti i nositi sa njima.

3. TRŽIŠNO OKRUŽENJE REPUBLIKE SRBIJE

U Republici Srbiji je proces tranzicije i formiranja osnova za tržišni način privređivanja usponen usled otežanih procesa privatizacije, koja je u nedostatku čvrstih zakonskih odredaba stvorila uslove za nastanak monopolske tržišne strukture. Liberalno organizovano tržište, na kome privredni subjekti ne mogu svojim delovanjem da ugroze proklamovane

12 Stojanović, B., Stanišić, T., 2010, Veličković, M., Problem zaštite konkurencije u trgovini na malo u Srbiji, *Škola biznisa*, 3, str. 58.

13 Bašić, M., 2008, Etika između konkurencije i monopola, *Pregled – časopis za društvena pitanja*, 1, str. 24.

14 Begović, B., Bukvić, R., Mijatović, B., Paunović, M., Sepi, R., Hiber, D., 2002, str. 66.

15 Šagi, A., Švakov, T., 2011, str. 193.

tržišne slobode, uslovljeno je i procesima integracije, regionalizacije i globalizacije, kao i uslovima koje diktiraju i nameću vodeće ekonomije današnjice. Savremeni procesi usloveli su dinamičnu strukturu privrednog sistema, obeleženu čestim nastancima, promenama i nestancima privrednih subjekata, ali i tajnim dogovaranjem i povezivanjem učesnika, čime se formiraju velika preduzeća i bitno narušava konkurencija. Stoga je, imajući u vidu činjenicu da mali broj učesnika na tržištu lakše postiže dogovor, cilj antimonopolske politike da tržište bude otvoreno za sve kako bi se mogućnost postizanja dogovora svela na najmanju moguću meru.¹⁶ Radi uspostavljanja efikasnih tržišnih struktura i funkcionisanja tržišta postojanjem delotvorne konkurencije na njemu, neophodan je institucionalni okvir koji će, pored zaštite konkurencije, omogućavati i slobodne uslove ulaska i izlaska iz grane. Formiranje nekonkurentnih tržišnih struktura može da generiše izuzetno nepovoljne efekte po ekonomsku efikasnost a time i po društveno blagostanje.¹⁷ Osnovni cilj zaštite konkurencije stoga je podsticanje ekonomske efikasnosti i ostvarivanje ekonomskog blagostanja društva kroz zaštitu potrošača.¹⁸

4. INSTITUCIONALNE PREPREKE ZA ULAZAK NA TRŽIŠTE I SMERNICE UNAPREĐENJA – REGULATORNI OKVIR

Institucionalne prepreke za ulazak na tržište se vezuju za jasno definisane i ustanovljene osnovne postulate pravne države i tržišne ekonomije. Sastavljene su od čitavog niza ekonomskih, institucionalnih i infrastrukturnih mera, kao i neefikasnih poslovnih strategija postojećih privrednih subjekata. Zastupljenost institucionalnih barijera za ulazak na tržište i mogućnost njihovog uklanjanja zavise od spremnosti na sistemске i suštinske izmene ukupnog makroekonomskog i poslovnog ambijenta privrednih subjekata. Uklanjanje upravo institucionalnih barijera konkurentnosti predstavlja polaznu osnovu i bazu za veću pravnu i investicionu sigurnost, za veći priliv kapitala i intenzivnije tokove njegovog kretanja. Uz to, adekvatnom pravnom regulativom država jasno određuje okvire ponašanja ekonomskih subjekata, stabilnost u ispoljavanju interesa i ostvarivanja ciljeva.¹⁹

---

16 Mitrović, V., Mitrović, I., 2014, Efektivna politika zaštite konkurencije u funkciji suzbijanja korupcije u privredi, *Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socio-economic Development*, 3(6), p. 329.

17 Rakić, I., 2014, Uloga propisa o kontroli koncentracija u sprovođenju optimalne politike zaštite konkurencije, u: *Srpsko i evropsko pravo – upoređivanje i usaglašavanje*, MP 3–4, str. 327.

18 Pljakić, Lj., 2008, Koncentracija učesnika na tržištu kao oblik povrede konkurencije, *Pravo i privreda*, god. 45, 5/8, str. 656.

19 Pljakić, Lj., 2008, str. 121.

Institucionalne barijere su opšteg tipa i deluju na sve potencijalne učesnike na srpskom tržištu.²⁰ Počinju od procedure osnivanja preduzeća, neophodnog broja dozvola koji je potrebno pribaviti, minimalnog osnivačkog kapitala, preko registracija novog preduzeća i isticanja neophodnih oznaka i simbola koje preduzeće mora imati, a koji su predviđeni odredbama konkretnih zakonskih tekstova.²¹ Proces osnivanja preduzeća nije nimalo jednostavan u našoj zemlji i uslovljen je čitavim nizom zahteva na koje je potrebno odgovoriti kako bi se prešlo na naredni korak. Najnovija u nizu institucionalnih barijera predviđena je tekstom usvojenog predloga Zakona o privrednim komorama²², koji svojim odredbama zahteva od svih privrednih subjekata koji obavljaju registrovanu privrednu delatnost na teritoriji Republike Srbije da postanu članovi privredne komore, iziskujući time dodatna novčana sredstva. Trošak u sprovođenju ovih procedura jeste i vreme, koje može biti znatno jer broj dana u okviru kojih se sprovodi ovakva procedura nije zanemarljiv. Razlog za komplikovanu proceduru jeste uverenje zakonodavca da je bolje još pri registraciji preduzeća sprečiti eventualnu buduću prevaru i obezbediti visoke standarde poslovanja.²³ Ovo je pogrešan pristup pošto brojni drugi zakoni sankcionišu prevare, te nije neophodna preventiva.²⁴ Stoga su neophodne promene u cilju smanjenja broja procedura i skraćivanja vremena, čime bi se srpsko tržište učinilo atraktivnijim za potencijalne ulagače.

Brojne su procedure i za pribavljanje građevinskog zemljišta, izgradnju poslovnog prostora, upisivanje u registre imovine i uknjiženje. Olakšica i smanjenje barijera odraziće se kroz građevinske dozvole koje će ubuduće biti elektronske, što znatno skraćuje proceduru prilikom osnivanja preduzeća, na osnovu izmena odredaba Zakona o planiranju i izgradnji²⁵. Elektronskim građevinskim dozvolama skraćuje se upravni postupak, šteti vreme i prate savremeni globalni trendovi. Procedura pripreme za izgradnju poslovnih objekata je složena i uzima puno vremena jer je potrebno pribaviti određene dozvole – urbanističku, građevinsku i upotrebnu po izgradnji, kojom se proverava da li je objekat funkcionalan i ne ugrožava okolinu. Svemu tome doprinosi i sporost administracije, koju, nažalost, ubrzava mito. Strani investitori nailaze na naročitu prepreku ispoljenu kroz vlasništvo nad nekretninama, koje je ograničeno za strane državljanke.

20 Redžepagić, S., Radovanović, B., Zdravković, A., 2008, str. 202.

21 Mićović, M., 2012, *Privredno pravo*, Kragujevac, Pravni fakultet Kragujevac, str. 30–43.

22 Član 10. Zakona o privrednim komorama, *Sl. glasnik RS*, br. 112/15.

23 Begović, B., Bukvić, R., Mijatović, B., Paunović, M., Sepi, R., Hiber, D., 2002, str. 70.

24 Begović, B., Bukvić, R., Mijatović, B., Paunović, M., Sepi, R., Hiber, D., 2002.

25 Zakon o planiranju i izgradnji, *Sl. glasnik RS*, br. 72/09, 81/09 – ispr., 64/10 – odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – odluka US, 50/13 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/14 i 145/14.

Strani državljani koji se bave privrednom delatnošću sa ciljem sticanja dobiti mogu imati svojinu na nepokretnostima u Republici Srbiji samo pod uslovom reciprociteta, po odredbama Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa²⁶. Registar imovine je nepotpun još uvek, neuredan i ne odražava pravo stanje stvari, a svi objekti nisu čak ni uknjiženi. Nedostatak registracije otežava mogućnost korišćenja nepokretnosti kao zaloge u korišćenju hipotekarnih kredita, koji su jedan od značajnih izvora pribavljanja kapitala za otpočinjanje privredne aktivnosti.

Za privlačenje novog kapitala nužna je detaljna i stroga regulacija radnih odnosa. Naime, radni odnosi predstavljaju posebnu barijeru za ulazak na tržište, jer među stanovništvom vlada veliko nezadovoljstvo usled niskih zarada, neplaćanja otpremnina u slučaju otkaza, neplaćanja prekovremenog rada, poslovanja na crno, neprijavlivanja realnih zarada zaposlenih kako bi se izbeglo plaćanje poreza, česte pojave mobinga, pretnji otkazom i sankcijama radi postizanja željenog nivoa profita. Sve ove okolnosti pojačavaju nezadovoljstvo kod stanovništva, koje inače ima loš kvalitet života, nezaštićena ljudska prava, te se javlja revolt u vidu odsustva radne etike, što udaljava potencijalne konkurente da uđu na tržište Republike Srbije. Kako je nezaposleno stanovništvo u Republici Srbiji jeftina radna snaga za nove proizvođače, usled neophodnosti makar i minimalnih osnovnih sredstava za život sindikati se bore da steknu uticaj među zaposlenima i na taj način traže od kompanija više zarade, sigurnost radnih mesta i bolje uslove rada, što za kompanije predstavlja prepreku za ulazak i one se sele u krajeve gde se kapital može lakše oploditi.

Posebnu barijeru za ulazak na tržište predstavljaju problemi u procesu izvršavanja ugovora, kao i rešavanja nastalih sporova pred sudovima, koje karakteriše neefikasnost. Sudska kontrola sprovođenja pravnih normi o konkurenciji je trojaka – upravnopravna, građanskopravna i krivičnopravna.²⁷ Rešavanje sporova je dugotrajno i neizvesno, čak i kada se dobije povoljna presuda, ne postoji sigurnost da će biti izvršena. Stoga i postojeći privredni subjekti nastoje da sporove reše kroz nagodbu između sebe da ne bi došli do suda, jer tamo može doći do komplikovanja procedure i odugovlačenja, što troši vreme i sredstva kao značajne resurse. Što je veće poverenje u sudove, to će veći broj preduzeća biti privučen i biće više poslovnih transakcija, te je za garanciju izvršenja ugovora neophodno unaprediti sudski sistem Republike Srbije.²⁸ Više

---

26 Član 82a Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa, *Sl. list SFRJ*, br. 6/80 i 36/90, *Sl. list SRJ*, br. 29/96 i *Sl. glasnik RS*, br. 115/05.

27 Stanivuković, M., 2010, *Primena odredaba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju o zaštiti konkurencije pred domaćim sudovima*, *Revija za evropsko pravo*, XIII, 1, Kragujevac, Centar za evropsko pravo, str. 57.

28 Redžepagić, S., Radovanović, B., Zdravković, A., 2008, str. 205.

motiva za investiranje privredni subjekti imaće ukoliko je vlasništvo zaštićeno dobrim sudskim sistemom. Vlasnička prava u Republici Srbiji su slabo zaštićena i često odvrćaju investitore od ulaganja.²⁹ Znatna pomak u uklanjanju prepreka investiranju jeste uvođenje postupka medijacije, kojim se omogućava lakše i brže rešavanje spornih pitanja investitora bez angažovanja sudskih resursa.³⁰ Reforma sudstva i unošenje više transparentnosti u njihov rad znatno je doprinela povećanju atraktivnosti tržišta Republike Srbije za nova ulaganja. Rad inspeksijskih službi je neažuran i neefikasan, karakteriše ih i rad uz mito, umesto poštovanja zakonskih odredaba na osnovu kojih se kroz odgovarajući upravni postupak nadzora ceni zakonitost i celishodnost. Pristup inspektorata je selektivan, a često su i odluke po istim pitanjima različite. Karakteriše ih neblagovremeno rešavanje predmeta, gomilanje arhive i stavljanje pod pokrivač, stvaranje jake birokratije, nepristupačne, koja dodatno doprinosi stvaranju barijera za ulazak na tržište. Neefikasna državna administracija, praćena nestabilnošću ekonomske situacije, dodatno deluje demotivišuće na potencijalne investitore. Velika korupcija, koja koči dalje reforme, smanjuje strane investicije koje počivaju na poverenju i kvalitetu institucija, i nezadovoljavajući pristup izvorima informacija ugrožavaju ekonomski rast, novu zaposlenost, rast dohotka i životnog standarda. Primena novog zakona kojim se uređuje stečajni postupak³¹ i osnivanje Agencije za licenciranje stečajnih upravnika naročito je bilo značajno u godinama tranzicije i ubrzanja postupka privatizacije, čime se smanjuje i mogućnost sticanja dominantnog položaja na tržištu i podiže konkurentnost tržišnih struktura.

Procedure izmene zakonskih tekstova i stvaranja povoljnijeg okruženja za pristupanje tržištu često su dugotrajne i zavise od jačine volje političkih predstavnika. Zakoni su bili obično loši i često nisu primenjivani, a država i politika su neformalnim putem preuzele ulogu sve-moćnog arbitra koji odlučujuće utiče na sve ekonomske tokove.³² Ono što još otežava ulazak na tržište jeste činjenica da Vlada uredbama može menjati uslove, te da se u određenoj meri može javiti neizvesnost. Međutim, činjenica da na osnovu hijerarhije pravnih akata uredba Vlade mora biti u saglasnosti sa zakonskim tekstom, doprinosi osećaju pravne sigurnosti i manje neizvesnosti. Čini se da Republika Srbija nema jasno definisanu viziju tržišnog razvoja i primene prava konkurencije, iako bi

29 Redžepagić, S., Radovanović, B., Zdravković, A., 2008, str. 203.

30 Paraušić, V., 2007, str. 615.

31 Zakon o stečaju, *Sl. glasnik RS*, br. 104/09, 99/11 – dr. zakon, 71/12 – odluka US i 83/14.

32 Stojanović, B., Radivojević, T., Stanišić, T., 2012, str. 129.

u svemu tome veliku ulogu svakako imala izvršna vlast kroz postavljanje političkih ciljeva.³³

Dodatni uticaj na privlačenje novih konkurenata i na kako održanje tako i na povećanje društvenog blagostanja ima finansijsko tržište. Pouzdan pravni sistem koji sprečava kreiranje nelegalnih tokova novčanog kapitala, pribavljanja kapitala za investiranje iz nelegalnih izvora ili njegovo nelegalno uvećanje na crnom tržištu, nužna je pretpostavka razvoja finansijskog tržišta. Postepeno prihvatanje savremenih trendova u odvijanju finansijskih transakcija, koje je našem privrednom sistemu nametnuo proces globalizacije i osnivanja multinacionalnih kompanija, govori o postepenom napretku tržišta kapitala i otvaranju za strane investitore. Znatna pomak bilo je donošenje Zakona o tržištu kapitala³⁴, koji kroz proces harmonizacije sa pravom Evropske unije donosi niz novina u odvijanju trgovine hartijama od vrednosti, a potom i novih zakonskih tekstova o investicionim fondovima, penzijskim fondovima, kao i preuzimanju akcionarskih društava. Posebna novina od značaja za sprečavanje korupcije i malverzacija kapitalom jesu odredbe o insajderskoj trgovini, odnosno zloupotrebi povlašćenih informacija, čije je odavanje Zakonom o tržištu kapitala predviđeno kao posebno krivično delo, dodeljena su ovlašćenja nadležnim procesnim organima i predviđena kazna za počinioca ovog krivičnog dela, što je posebna novina u odnosu na raniji period kada je ovakvo ponašanje bilo inkriminisano kao krivično delo, ali nije bilo predviđeno sankcionisanje izvršioaca. Odsustvo ovakvih detaljnih zakonskih normi u godinama jeka privatizacije upravo je i omogućilo formiranje monopola, bogaćenje pojedinaca koji su posedovali insajderske informacije i stvaranje nepovoljnog okruženja na tržištu. Usvajanjem novih odredaba zakonskih tekstova dolazi i do razvoja beogradske berze, na čijim tržištima se postepeno uvećava broj kompanija čijim se akcijama trguje na berzi, a i postepeno se intenzivira i sekundarna trgovina obveznicama. Izdavanje municipalnih obveznica od strane pojedinih gradova dodatno je osnažilo priliv novih investicija.

Poslednjih godina otpočelo je izvršenje brojnih zaključenih ugovora o koncesijama između javnog i privatnog partnera, omogućeno donošenjem Zakona o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama³⁵. Takođe, realizovani su i projekti javno-privatnog partnerstva, te se, uz dodatna rešenja nađena u otkrivanju novih rezervi ili otkupu prava na eksploataciju od postojećih privrednih subjekata, znatno uticalo na poboljšanje konkuren-

---

33 Andrović, M., Kršikapa, G., 2010, Šta je cilj? – Novi Zakon o zaštiti konkurencije Republike Srbije, *Revija za evropsko pravo*, XII, 2–3, str. 103.

34 Zakon o tržištu kapitala, *Sl. glasnik RS*, br. 31/11 i 112/15.

35 Zakon o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama, *Sl. glasnik RS*, br. 88/11 i 15/16.

tnosti tržišnog okruženja. Nizak nivo kapitala raspoloživog za investiranje nastaje usled male štednje zbog niskih dohodaka, kao i nepoverenja u banke izazvanog nevericom usled sloma čitavog bankarskog sistema devedesetih godina. Kreditiranje projekata od strane banaka manje je u odnosu na prethodni period usled visokih kamatnih stopa i strogih uslova, čije se ispunjenje zahteva za odobravanje kredita, te bi u cilju stimulisanja novih investicija država svojim regulatornim okvirom trebalo da utiče na nivo formiranja kamatnih stopa. Postepeno jenjavanje komercijalne zaduženosti usled skupih bankarskih kredita objašnjava se visokim političkim rizikom, neefikasnim sudskim i pravnim sistemom.³⁶

Kao prepreka za ulazak na tržište javlja se i veoma raširena siva ekonomija, nemogućnost praćenja tako stečenog kapitala, pa čak i sivo poslovanje registrovanih firmi, izbegavanje plaćanja poreza i drugih dažbina, čime se profit veštački održava na višem nivou od zarađenog. Stoga se, u cilju smanjenja barijera za ulazak na tržište izazvanih nelegalnim poslovanjem, nosioci ekonomske politike stalno bave otkrivanjem i suzbijanjem sticanja špekulativnog kapitala, te je u tom cilju donet i Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije³⁷. Osnov za efikasnost ekonomske strukture jeste dobro korporativno upavljanje, te je u cilju uspostavljanja odgovarajućeg korporativnog okvira donet Kodeks korporativnog upavljanja³⁸, kojim se regulišu odnosi unutar korporacija, što je korak napred u smanjivanju barijera. Posebno je značajna i nova korporativna struktura organa u javnim preduzećima, ustanovljena novim Zakonom o javnim preduzećima³⁹, predviđena kako bi se uspostavili jasni kriterijumi za izbor novih direktora, obezbedila njihova samostalnost i nepristrasnost u radu.

U oblasti zaštite konkurencije donošenjem Zakona o zaštiti konkurencije osnovana je Komisija za zaštitu konkurencije, kao samostalna organizacija nadležna za sprovođenje antimonopolske politike u Republici Srbiji. Međutim, i u njenom pravnom položaju postoji čitav niz nedorečenosti koje se vezuju za pitanje njene samostalnosti. Naime, postavlja se pitanje da li je ona institucionalno samostalna i nezavisna od sve tri grane vlasti u uslovima u kojima njene članove postavlja Narodna skupština RS, koju čine narodni poslanici, kao predstavnici političkih stranaka, te da ona može i oduzeti mandat, kao i dati im nov, pri čemu ne postoje ograničenja u broju mandata koje član može imati. Potom se postavlja pitanje kolika je njena finansijska nezavisnost kada se finansira iz sopstvenih sredstava,

36 Andrović, M., Kršikapa, G., 2010, str. 611.

37 Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije sa pratećim akcionim planom, decembar 2015. (www.srbija.gov.rs, 23.01.2016).

38 Kodeks korporativnog upavljanja, *Sl. glasnik RS*, br. 99/12.

39 Zakon o javnim preduzećima, *Sl. glasnik RS*, br. 15/16.

a sav ostvareni poslovni višak mora se uplatiti u budžet Republike Srbije, kao i ima li ona operativnu nezavisnost u sprovođenju svojih nadležnosti ili je samo državno zastupništvo koje sve poslove obavlja kao poverene, upravne poslove.

5. ZAKLJUČAK

U periodu reformi u Republici Srbiji, sprovođenjem efikasne antimonopolske politike nastojalo se da se tržišni sistem Republike Srbije uskladi sa evropskim i svetskim zahtevima i standardima. Osnovni cilj je postepeno podizanje konkurentskih performansi privrede, formiranje zakonodavstva i tržišnih institucija, posredstvom kojih bi se postepeno smanjivalo ograničavanje ulaska na tržište. Kako bi bilo stvoreno konkurentno tržišno okruženje, neophodan preduslov jeste stimulativan i podsticajan makroekonomski ambijent, koji nastaje smanjenjem vrednosti spoljnog duga, povećanjem deviznih rezervi i sigurnosti u pogledu devizne likvidnosti, kao i smanjenjem stope inflacije. Tržišna struktura na kojoj se javljaju jasno izražene barijere ulaska za potencijalne konkurente, postepeno vodi stagniranju privrede kroz smanjenu inovativnu aktivnost, smanjenu produktivnost sistema i odsustvo stalnog nadmetanja privrednih subjekata u težnji za što boljim pozicioniranjem na tržištu. Stoga je radi očuvanja društvenog blagostanja neophodno korišćenje svih ekonomskih prednosti koje bi mogle da stvore podsticaj za nove investitore.

U cilju umanjivanja pravnih barijera za ulazak na tržište i održavanja tržišne konkurentnosti neophodno je doneti čitav set pravnih propisa kojima se regulišu i jačaju finansijsko tržište, efikasno sudstvo, završetak procesa privatizacije, poslovna etika i sistem vrednosti, unapređuju antikoruptivni zakoni, uz stalnu težnju dostizanja evropskih standarda u ovoj oblasti. Neophodne su reforme u pravcu jačanja pravne sigurnosti i vladavine prava, kao i posebne zaštite investitora, što se postiže podizanjem nivoa efikasnosti i odgovornosti izvršne vlasti i izgradnjom modernog pravosuđa. Obezbeđenje svojinskih prava, garancija izvršenja ugovora za investitore, kao i povraćaj narušenog autoriteta i poverenja u sudove mogući su jedino izgradnjom sistema nezavisnog sudstva i dostizanjem evropskih standarda u pogledu stručnosti, ažurnosti, dostojnosti i zakonitosti u postupanju sudova, kao i efikasnim pristupom izvršenju sudskih odluka. Kroz afirmaciju regulatornih i kontrolnih organa, potrebno je sprovođenje oštre borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije i sistema bezbednosti, čime se utiče na stvaranje stabilnog političkog okruženja u Republici Srbiji. Sprovođenje takvih reformi omogućilo bi izgradnju

modernog i stabilnog ekonomskog sistema, sa okruženjem poput onog u vodećim savremenim ekonomskim sistemima, kao i stalnu tendenciju napredovanja, širenja i stvaranja podsticaja za nove investicije, kao ključnim uslovom ekonomskog razvoja.

Skromni rezultati politike zaštite konkurencije u Republici Srbiji nameću potrebu za povećanjem institucionalnog kapaciteta dogradnjom regulative i njenim koncipiranjem na način koji će obezbediti izgradnju efikasne tržišne privrede. Na tržištu Republike Srbije i dalje su prisutni neizvesnost i rizik ulaganja, ali u znatno manjoj meri nego u ranijem periodu, te se naša zemlja postepeno udaljava od najniže rangirane zemlje. Glavni zadatak države u narednom periodu jeste da obezbedi sve nužne pretpostavke za rast konkurentnosti i održiv privredni razvoj, ali je ipak ključna uloga privatnog sektora u obezbeđivanju konkurencije. Ekonomski rast mora biti praćen povećanjem proizvodnih kapaciteta, investiranjem u istraživanje, razvoj i uvođenje novih tehnologija, afirmaciju korporativnog upravljanja i edukaciju menadžmenta. Uzevši u obzir sumorno stanje globalne ekonomije, činjenicu da okruženje u svetu postaje sve nestabilnije a međunarodni odnosi sve složeniji, sve izraženiju krizu funkcionisanja Evropske unije, a naročito smanjene kapacitete za donošenje zajedničkih odluka, Republika Srbija, kao tranzitna zemlja, ipak odoleva izraženim spoljnim pritiscima i previranjima, te se u pogledu smanjivanja barijera za ulazak na tržište sve bolje pozicionira.

LITERATURA

1. Andrović, M., Kršikapa, G., 2010, Šta je cilj? – Novi Zakon o zaštiti konkurencije Republike Srbije, *Revija za evropsko pravo*, XII, 2–3.
2. Bašić, M., 2008, Etika između konkurencije i monopola, *Pregled – časopis za društvena pitanja*, 1.
3. Begović, B., Bukvić, R., Mijatović, B., Paunović, M., Sepi, R., Hiber, D., 2002, *Antimonopolska politika u SR Jugoslaviji*, Beograd, Centar za liberalno-demokratske studije.
4. Cukavc, M., 2010, Odbijanje poslovanja u antimonopolskom pravu SAD i Evropske unije, *Revija za evropsko pravo*, XII, 1.
5. Handžiski, B., Šestović, L., 2011, Barijere za trgovinu uslugama u regionu CEFTA, *Kvartalni monitor*, 27.
6. Hinić-Pavić, I., 2009, Antimonopolsko pravo, *Pravni život*, god. 58, knj. 532, br. 12.
7. Karakaya, F., Stahl, M.J., 1989, Barriers to Entry and Market Entry Decisions in Consumer and Industrial Goods Markets, *Journal of Marketing*, vol. 53, no. 2.
8. Loertscher, S., 2008, Market Making Oligopoly, *The Journal of Industrial Economics*, vol. 56, no. 2.

9. Madžar, L., 2012, Osvrt na istoriju razvoja politike konkurencije EU, *Glasnik za društvene nauke*, 4.
10. Mankiw, G., 2006, *Osnove ekonomije*, Zagreb, Zagrebačka škola ekonomije i menadžmenta, MATE.
11. Marković-Bajalović, D., 2000, *Tržišna moć preduzeća i antimonopolsko pravo*, Beograd, Službeni list SRJ.
12. Mazzeo, M., 2002, Product Choice and Oligopoly Market Structure, *The RAND Journal of Economics*, vol. 33, no. 2.
13. Mićović, M., 2012, *Privredno pravo*, Kragujevac, Pravni fakultet Kragujevac.
14. Mitrović, V., Mitrović, I., 2014, Efektivna politika zaštite konkurencije u funkciji suzbijanja korupcije u privredi, *Socioeconomica – The Scientific Journal for Theory and Practice of Socio-economic Development*, 3(6).
15. Norman, G., Thisse, J-F., 2004, *Market Structure and Competition Policy: Game-Theoretic Approaches*, Cambridge University Press.
16. Paraušić, V., 2007, Institucionalne i infrastrukturne prepreke konkurentnosti Republike Srbije, *Međunarodni problemi*, vol. 59, 4.
17. Petković, V., 2006, Pet godina tranzicije u Srbiji, *Srpski ekonomski forum*, Beograd.
18. Petković, M., Stanković, S., 2014, Politika zaštite konkurencije Republike Srbije, *Ekonomika*, godina LX, I-III, 1.
19. Pljakić, Lj., 2008, Koncentracija učesnika na tržištu kao oblik povrede konkurencije, *Pravo i privreda*, god. 45, 5/8.
20. Rakić, I., 2014, Uloga propisa o kontroli koncentracija u sprovođenju optimalne politike zaštite konkurencije, u: *Srpsko i evropsko pravo-upoređivanje i usaglašavanje*, MP 3–4.
21. Redžepagić, S., Radovanović, B., Zdravković, A., 2008, Barijere ulaska na tržište Srbije, u: *Tržišne strukture i zaštita konkurencije: iskustva zemalja u tranziciji*, Beograd, Beogradska bankarska akademija, Institut ekonomskih nauka.
22. Stanislavljević, J., 2010, Ekonomski, pravni i politički aspekti antimonopolske politike, *Anali međunarodne konferencije mladih lidera*, 1.
23. Stanivuković, M., 2010, Primena odredaba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju o zaštiti konkurencije pred domaćim sudovima, *Revija za evropsko pravo*, XIII, 1.
24. Stojanović, B., Radivojević, V., Stanišić, T., 2012, Institucionalne pretpostavke efikasnosti politike zaštite konkurencije, *Ekonomski horizonti*, god. XIV, sveska 2.
25. Stojanović, B., Stanišić, T., Veličković, M., 2010, Problem zaštite konkurencije u trgovini na malo u Srbiji, *Škola biznisa*, 3.
26. Šagi, A., Šuvakov, T., 2011, *Mikroekonomija*, Subotica, Ekonomski fakultet Subotica.
27. Tmušić, M., 2012, Monopoli u Srbiji – normativno suzbijanje i dometi antimonopolske politike, *Godišnjak FPN*, 07.
28. Varga, S., 2008, Zabrana zloupotrebe dominantnog tržišnog položaja u antimonopolskom pravu EU, *Pravo i privreda*, god. 45, br. 5.
29. Varijan, H., 2014, *Mikroekonomija*, Beograd, Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet.

PRAVNI IZVORI

1. Kodeks korporativnog upravljanja, *Sl. glasnik RS*, br. 99/12.
2. Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije sa pratećim akcionim planom, decembar 2015.
3. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, potpisan 29. aprila 2008. i ratifikovan Zakonom o potvrđivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane, *Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori*, br. 83/08.
4. Zakon o zaštiti konkurencije, *Sl. glasnik RS*, br. 51/09 i 95/13.
5. Zakon o svojinskoj transformaciji, *Sl. glasnik RS*, br. 32/97.
6. Zakon o privrednim komorama, *Sl. glasnik RS*, br. 112/15.
7. Zakon o planiranju i izgradnji, *Sl. glasnik RS*, br. 72/09, 81/09 – ispr., 64/10 – odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 – odluka US, 50/13 – odluka US, 98/13 – odluka US, 132/14 i 145/14.
8. Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa, *Sl. list SFRJ*, br. 6/80 i 36/90, *Sl. list SRJ*, br. 29/96 i *Sl. glasnik RS*, br. 115/05 – dr. zakon.
9. Zakon o tržištu kapitala, *Sl. glasnik RS*, br. 31/11 i 112/15.
10. Zakon o koncesijama i javno-privatnom partnerstvu, *Sl. glasnik RS*, br. 88/11 i 15/16.
11. Zakon o javnim preduzećima, *Sl. glasnik RS*, br. 15/16.
12. Zakon o stečaju, *Sl. glasnik RS*, br. 104/09, 99/11 – dr. zakon, 71/12 – odluka US i 83/14.

INSTITUTIONAL BARRIERS TO MARKET ENTRY OF THE REPUBLIC OF SERBIA AND POTENTIAL COMPETITION

Jovana Brašić

SUMMARY

The subject of the paper is to study the characteristics of the market environment in the Republic of Serbia with an analysis of the crucial legal issues with the impact on potential competitors and the development of the economic system of the country. Special emphasis is placed on the research of institutional barriers entering the market of the Republic of Serbia, emphasizing the importance of legal safety to attract new investors. The aim of the paper is to point out possible directions for improving the institutional framework of a market economy in the Republic of Serbia, bearing in mind the experiences of developed and developing countries.

Using basic scientific research methods, the paper presents an overview of the current market situation in the Republic of Serbia, with reference to modern economic trends of globalization and transition, the gradual development of the economic system of the Republic of Serbia, as well as the importance of a stable legal system for the further development of a competitive market environment.

Keywords: market entry barriers, legal barriers, the legal system, regulatory framework, potential competition.

Dostavljeno Redakciji: 28. aprila 2016. god.

Prihvaćeno za objavljivanje: 24. juna 2016. god.